

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Finn Erlend Ødegård
+47 92 85 84 95

Vår dato
30.10.2024
Deres dato
26.06.2024

Vår referanse
18/00649-27
Deres referanse
24/1328

Hørings svar – Viltressursloven, sak 24/1328

Norges Bondelag viser til brev av 26.06.2024 fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Klima- og miljødepartementet (KLD) om høring av ny lov om utøvelse av jakt, fangst og felling av vilt (Viltressursloven). Vi viser videre til epost, datert 28.10.2024, fra LMD om utsatt høringsfrist til 01.11.2024 med henstilling om at innspillet merkes sak: 24/1328. Norges Bondelag gir nedenfor våre merknader til lovutkastet.

Generelle merknader:

Norges Bondelag mener det var riktig å flytte viltloven tilbake til Landbruks- og matdepartementet i 2018. LMD har som sektormyndighet ivaretar viltforvaltningen på en god måte.

Bondelaget støtter at loven endrer navn til viltressursloven. Dette tydeliggjør at loven er en ressurslov på samme måte som havressursloven, skogloven og mineralloven med flere. Bondelaget viser til at viltressursene representerer store verdier for grunneierne. Norsk institutt for naturforskning la i 2019 frem en rapport som viste at jegernes samla forbruk i tilknytning til storviltjakt ble beregnet til noe over 1,4 milliarder kroner. Det ligger et stort potensial for å øke verdiskapingen gjennom bedre organisering av jakttilbudet, økt tilbud av jaktopplevelser og bedre utnyting av viltkjøttet ved etablering av viltslakterier.

Det er for flere av viltbestandene nødvendig å drive aktiv viltforvaltning. Dette gjelder spesielt forvaltningen av hjortevilt, gjess, rovdyr og fremmede arter. Det er viktig at størrelsen på hjorteviltbestandene er tilpasset beiteressursene og at beiteskader på innmark holdes innenfor akseptable rammer. Det samme gjelder for grågås og kortnebbgås. I rovdyrforvaltningen er lisensjakt det viktigste virkemidlet for å holde bestandene på Stortingets fastsatte bestandsmål. Fremmede arter er uønsket i norsk natur og jakt er det viktigste verktøyet for å hindre at f.eks. villsvin etablerer seg i Norge. Vider er jakt på rødrev og mink flere steder nødvendig for å sikre hekkesuksess til rødlistede bakkehekkende fuglebestander. Bondelaget ber om at den nye viltressursloven legger til rette for bruk av jaktmetoder og teknologi som sikrer at viltbestandene kan forvaltes på en effektiv måte og som samtidig sikrer god dyrevelferd.

Departementene har i lovforslaget laget en tydelig grenseoppgang opp mot naturmangfoldloven, dyrevelferdsloven og hundeloven. Viltloven omfatter alle høstbare viltressurser, og må være dynamisk med tanke på at hvilke viltressurser som er høstbare kan endres. Bondelaget er positive

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Postboks 9354 Grønland, 0135 OSLO, Tlf: 22 05 45 00
Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5, 0190 OSLO
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
bondelaget@bondelaget.no, www.bondelaget.no

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr.: 939678670

til at departementene foreslår at viltressursloven skal være en fullmaktslov. Dette innebærer at detaljbestemmelser legges til forskriftsverket med tydelige hjemler i lovteksten.

1. Lovens formål

Formålsbestemmelsen gir ikke selvstendig rettsvirkning, men utgjør en tolkingsfaktor for de materielle bestemmelsene i viltressursloven og tilhørende forskrift. Formålsbestemmelsen bør derfor så langt mulig angi de bærende elementer bak loven. Slik lovutkastet er utformet, synes loven bare å skulle sikre at jakt og fangst ikke skal skje til fortregning for naturmangfoldet og at den skal skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. En sentral premisse for den nye loven er likevel å skulle fremme den tradisjonelle utøvelsen av jakt- og fangst, noe som er sterkt vektlagt i høringsnotatet. Flere av de materielle bestemmelsene synes også å skulle ivareta dette formålet, som eksempelvis forbudene i § 26 mot bruk av kjøretøy mv. til å søke opp eller avlede viltet, noe som vil bryte med etablerte normer for jaktutøvelse.

For å presisere at viltressursloven også skal omfatte flere formål enn dyrevelferden og naturmangfoldet, mener Bondelaget det må legges til at loven også skal fremme og videreutvikle jakt- og fangstkulturen i Norge. Bondelaget mener videre at den gjeldende ordlyden om at viltproduksjonen kan høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv bør føres videre i den nye viltressursloven. Dette passer godt sammen med høstingstradisjonene som loven bygger på og synliggjør at viltressursene representerer ei viktig utmarksnæring i tilknytning til landbruket.

2. Retten til jakt og fangst

Hovedregelen om grunneiers enerett til jakt og fangst er en helt sentral premisse i forvaltningen av vilt i Norge. Denne eneretten er også beskyttet av Grunnlovens § 105. For å fremme betydningen av denne bestemmelsen foreslår derfor Bondelaget at bestemmelsene om retten til jakt og fangst flyttes frem til kapittel 2 i loven. Vi støtter ikke forslaget om å ta bort uttrykket «innskrenkinger» i høringsutkastet. Dette fordi inngrep i denne grunneierretten rent faktisk er en innskrenking av eiendomsretten og derfor bedre speiler de faktiske realiteter enn slik det kommer til uttrykk i høringsutkastet.

Siden eneretten til jakt og fangst nyter et slikt særskilt vern mot inngrep, mener vi også at det bør presiseres i loven at unntak fra denne hovedregelen bare skal kunne skje i medhold av viltressursloven. Dette slik at unntak fra eneretten fastsatt i annet regelverket flyttes til viltloven. På denne måten sikres en bedre oversikt over de innskrenkninger som er gjort i grunneierretten, og slik at viltmyndigheten gis eksklusiv kompetanse til å fastsette omfanget av disse.

Videre støtter Bondelaget høringsforslaget om at retten til jakt og fangst skal ligge til den som har bruksretten til en eiendom. Dette prinsippet om at bruksrettshaver til eiendom også har de tilliggende rettigheter er etablert for alle tilknyttede rettigheter til fast eiendom, og vi mener det ikke er saklige grunner til å gjøre unntak for retten til jakt og fangst.

Bondelaget støtter høringsforslaget om at det lovfestes en adgang til å bestemme at det skal skje jakt eller fangst i et område uten grunneiers samtykke, når det er tvingende nødvendig for å regulere viltbestanden. Det understrekes likevel at terskelen for å kunne gjøre et slikt inngrep i grunneierretten bør være høy og bare benyttes når det ut fra viltfaglige hensyn utgjør en påtrengende behov for å regulere enkelte viltbestander.

3. Hvilke jaktvåpen og utstyr som skal være tillatt til jakt og fangst

Når det gjelder hvilke våpen som skal kunne benyttes til jakt, mener Bondelaget at det avgjørende må være om skytevåpenet er egnet til å avlive viltet på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Eksempelvis finnes det luftvåpen, som kan avlive det aktuelle viltet på en like effektiv måte som kruttvåpen. Videre kan det i fremtiden komme til andre typer skytevåpen, som vil kunne være minst like godt egnet til å avlive vilt som tradisjonelle skytevåpen. Vi støtter derfor forslaget i høringsutkastet om å gjøre bestemmelsen teknologinøytral, slik at regelverket åpner for å kunne bruke andre skytevåpen til jakt enn de som bruker krutt som drivmiddel. Bondelaget støtter videre

at de nærmere regler om hvilke skytevåpen, våpendeler og ammunisjon som skal være tillatt til jakt fastsettes i forskrift, slik at reglene best kan tilpasses ulike jaktformer og viltarter.

Våpenloven vil sette de ytre rammer for hvilke skytevåpen mv. som skal kunne erverves til jakt. Av hensyn til sammenhengen i regelverket, støtter vi derfor henvisningen til våpenloven. Det foreslås likevel at en bruker uttrykket «våpenlovgivningen», fremfor å henvide til de aktuelle bestemmelser i våpenloven. Dette blant annet for å unngå å måtte gjøre lovendringer om det senere skulle komme til endringer i våpenloven.

I høringsutkastet er det inntatt en rekke forbud mot bruk av eksempelvis sprengstoff mv. til jakt. Bondelaget mener det vil være mer hensiktsmessig å lovfeste et mer generelt forbud mot bruk av jaktredskap som vil innebære et brudd på det generelle kravet til jaktutøvelse, og slik at de nærmere regler om hvilke utstyr som skal forbys fastsettes i forskrift. En bestemmelse om hvilke jaktutstyr som skal være forbudt vil gi en bedre oversikt over gjeldende rett fremfor spredte bestemmelser i viltressursloven og forskrift. Bondelaget stiller også spørsmål ved om forbudet mot «teknisk eller elektronisk avspilling av lokkelyder» er utformet på en hensiktsmessig måte. Dette fordi en snever tolking av ordlyden vil kunne utløse tvil om eksempelvis lokkefløyter, gummibelg eller andre vanlige innretninger til lokking av vilt vil være omfattet av forbudet.

Slik vi forstår forslaget er det ment å skulle gjennomføre Bernkonvensjonens forbud i vedlegg IV, mot nærmere bestemte jakt- og fangstutstyr. Hensikten med disse forbudene er slik forstår det å i hovedsak hindre bruk av utstyr som vil kunne muliggjøre uttak som innebærer en trussel mot viltbestanden. Bruk av lokkefløyte mv. er utstyr for selektiv jakt på eksempelvis hjorte- eller rådyrbukker, samt for predatorjakt, der sistnevnte i stor grad har til hensikt å verne mot en for stor dødlighet for annet vilt. Vi mener derfor at forbudet mot slike lokkemidler bør innskrenkes til det utstyr som eksplisitt er nevnt i Bernkonvensjonen og eventuelle moderne varianter av disse.

Bondelaget støtter videre forslaget om å videreføre forbudet mot bruk av motorkjøretøy, luftfartøy mv. til jakt- og fangst.

3.1 Særlig om nattoptikk

Bondelaget støtter forslaget i høringsutkastet om å lovfeste forbud mot å bruke termisk eller elektronisk lysforsterkende optikk på skytevåpen under jakt. Vi ser likevel at bruken av termisk/elektronisk lysforsterkende sikteoptikk vil kunne være til stor hjelp for å gjennomføre nødvendig uttak av viltstammer eller enkeltdyr som påfører grunneiere og næringsutøvere stor skade på eng og buskap. Eksempler på slike uttak kan være lokal desimering av en hjortestamme, uttak av store rovdyr og uttak av fremmede arter. Bondelaget støtter derfor forslaget om å forskriftsfeste en hjemmel for å kunne gjøre unntak fra forbudet.

Bondelaget ber konkret om at det lages en unntaksbestemmelse gjennom forskrift som tillater bruk av termisk eller elektronisk lysforsterkende optikk ved jakt på hjort i kommuner med stor hjortestamme og betydelige beiteskader på innmark. Vi ber i tillegg om at det i forskrift gis unntak ved lisensjakt på jerv ved åteplass, jakt på rødrev ved åteplass, jakt på villsvin og ved ettersøk av påskutt hjortevilt og villsvin.

Bondelaget støtter videre forslaget om å tillate bruk av håndholdt termisk eller lysforsterkende utstyr.

4. Utøvelse av jakt og fangst

Etter gjeldende rett er reglene om krav til utøvelse av jakt og fangst regulert både i viltloven og dyrevelferdsloven, med ulik ordlyd. Dette betyr at jegeren og andre må forholde seg til to separate regelverk for å kunne holde oversikt over gjeldende rett på området. Noe som kompliserer bildet ytterligere er at begge regelsettene gir uttrykk for en rettslig standard, der det nærmere innholdet i rettsreglene endres i takt med den allmenne samfunnsutviklingen. Dette gjør det svært krevende å holde oversikt over hvilke krav som gjelder for utøvelsen av jakt og fangst. For å klargjøre reglene er det nødvendig å presisere at jakt og fangst skal utøves på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte,

som ikke utgjør en fare for mennesker, husdyr eller eiendom. Denne regelen vil, på lik linje med høringsutkastet og gjeldende rett, knytte seg til dyrevelferden og til omgivelsene.

Siden jakt- og fangst skjer på så mange ulike måter, vil det være svært krevende å gi presise regler som dekker enhver situasjon. Det vil derfor være nødvendig med en slik allmenn norm, som vil måtte utvikles over tid. Etter dette forslaget vil en likevel sikre en bedre kobling mellom viltregelverket og dyrevelferdsregelverket, slik at en for den delen av regelen som gjelder hensynet til viltet bare trenger å forholde seg til en rettslig standard. Vi støtter ellers forslagene om å lovfeste mer utfyllende regler for de enkelte jaktsituasjoner. Disse bør utfylles med forskriftshjemler, slik at en kan etablere klare og forutsigbare regler for jaktutøvelsen på de områder det anses hensiktsmessig.

En slik kobling mellom viltregelverket og dyrevelferdsregelverket vil også kunne ha den fordel at en for viltregelverket enklere vil kunne knytte seg opp mot det arbeidet som gjøres på dyrevelferdsområdet for å sikre bedre etterlevelse av regelverket. Det som kjennetegner både jakt/fangst og dyrehold er at oppdagelsesrisikoen for overtredelser er lav. På dyrevelferdsområdet har derfor praksis dreid i retning fra å gi mange vedtak om pålegg til å gi veiledning for de mindre alvorlige bruddene på regelverket. Bondelaget mener at en slik dreining også vil kunne ha positive effekter for viltregelverket.

Vi mener at holdningsskapende arbeid og økt bevissthet rundt kravene til dyrevelferd under jakt vil være mer effektive tiltak for å bedre dyrevelferden, enn utstrakt bruk av straffesanksjoner for de mindre alvorlige bruddene på regelverket. Eksempelvis vil en for jakt normalt være avhengig av at jegeren selv melder fra om påskutt vilt, slik at en kan sette i gang et ettersøk innen rimelig tid. En praksis med påtale av selv mindre brudd på regelverket, vil kunne medføre at jegeren ikke melder fra om påskutt vilt i frykt for straffesanksjoner, noe som vil være til hinder for god dyrevelferd. Når en har i minnet at fellingssituasjoner kan være krevende for jegeren, mener vi at jegeren må tilkjennes en viss feilmargen i sin jaktutøvelse, slik at en legger til rette for at det varsles om påskutt vilt. Bondelaget mener derfor at straffesanksjoner bør reserveres for de mer kvalifiserte bruddene på regelverket.

4.1 Særlig om skadefelling

Bondelaget støtter forslaget om å etablere et klart skille mellom skadefelling og ordinær jakt. Skadefelling har en klar side til dyrevelferden, ved at den som regel skal hindre tap av husdyr, med de lidelser slikt tap utgjør for husdyrene. Dette er videre viktig for å unngå store psykiske påkjenninger for beitebrukerne og for å sikre forutsigbarhet for beitenæringa. Effektiv skadefelling er en forutsetning for at vi skal nå rovdyrpolitikkenes todelte mål. Vi mener derfor at regelverket bør legge til rette for at skadefelling skal kunne skje på en mest mulig effektiv måte, innenfor rammene av en dyrevelferdsmessig forsvarlig felling. Bondelaget foreslår derfor at det lovfestes at reglene om tillatt utstyr mv. ikke skal gjelde for skadefelling, men slik at det presiseres at den skal skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, som ikke utgjør en fare for mennesker, husdyr eller eiendom. Herunder mener Bondelaget det kan brukes nattoptikk, løs på drevet halsende hund, droner, motorkjøretøy m.m. når det anses nødvendig for å gjennomføre skadefellingsoppdraget så raskt som mulig. Det foreslås videre at det forskriftsfestes særlige regler for utøvelse av skadefelling, slik at en sikrer forutsigbare rammevilkår og allmenhetens tillit til at den skjer på en forsvarlig måte.

5. Dager med jakt- og fangstforbud

Departementene foreslår å videreføre bestemmelsene om at jakt og fangst ikke er tillatt fra 24. desember til 31. desember eller på langfredag, påskeaften og første påskedag. Jakt i fridagene rundt jul og nyttår vil imidlertid kunne være positivt for jegerrekruteringen. Bondelaget mener lengden av jaktforbudet i dagene mellom jul og nyttår kan reduseres til perioden fra og med 24. desember til og med 26. desember.

6. Løs på drevet halsende hund

Departementene foreslår bestemmelser i lovforslaget som presiserer reglene om ettersøk av rovvilt i forbindelse med skadefelling og lisensfelling etter naturmangfoldloven § 18. Hensikten bak departementenes forslag er å etablere et tydeligere hjemmelsgrunnlag for reglene om ettersøk, og ramme inn pliktene og oppgavene som er lagt til jegere og offentlige myndigheter i forbindelse med ettersøk av såret vilt. Bondelaget mener dette er viktige presiseringer i lovforslaget.

Bondelaget er positiv til at gjeldende forbud mot løs på drevet halsende hund ikke videreføres i lovforslaget, men at det åpnes for at Kongen i forskrift kan gi regler om forbud mot bruk av jakthund med bestemte funksjonsmåter eller særlige egenskaper. Departementenes forslag innebærer at utøvelsesforskriften vil bli endret i lys av dette, slik at bruk av løs, på drevet halsende hund under jakt fortsatt er forbudt, men med unntak for enkelte viltarter. Dette vil skje gjennom en egen forskriftsgjennomgang på et senere tidspunkt.

Bondelaget mener det er svært viktig at nytt forskriftsverk åpner for bruk av løs på drevet halsende hund, eller drivende hund, på de store rovviltartene. Både ved lisensfelling og skadeuttak. Når skadefellingstillatelser er gitt, må skadefellingslagene kunne benytte de hundetyper som er gagnlige for å lykkes med uttak av skadegjørende individer. Det er videre viktig at det også blir tillatt å bruke slike hunder under lisensjakt. Dette vil gjøre lisensjakta mer effektiv, samtidig som det gir mulighet til å trene hunder som skal brukes under skadefelling.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Bjørn Gimming

Finn Erlend Ødegård